

Yabancılara Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarındaki Yazma Çalışmalarının Değerlendirilmesi

Mehmet TOK*

Özet

Yabancı dil öğretiminde temel dil becerilerinin geliştirilmesinde ders kitapları, başlıca ders materyallerinin başında gelmektedir. Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi için hazırlanan ders kitaplarında okuma, dinleme, konuşma, yazma ve dilbilgisi alanlarına yönelik olarak etkinliklere yer verilmektedir. Yazma alanında öğrencilerin birçok sorun yaşaması ve yazmaya karşı motivasyonlarının düşük olması bu alan üzerinde önemle durulmasını gerekli kılmaktadır. Özellikle farklı yöntemler kullanılarak yazma çalışmaları bir yandan ilgi çekici hale getirilirken diğer yandan öğrencilerin becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Bu çalışmada iki farklı yayınevi tarafından hazırlanan ders kitaplarında yazma becerilerine ne kadar yer ayrıldığı ve yazma çalışmalarında ortaya konulan etkinliklerde hangi yöntemlerin kullanıldığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla doküman analizi yapılmış temel becerilerin geliştirilmesine yönelik olarak ele alınan etkinliklerin yüzdelerle dağılımları gösterilmiş ve yazma çalışmalarında yer verilen etkinliklerde hangi yöntemlerin kullanıldığı ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, yazma becerileri, yazma yöntemleri, ders kitapları.

Assessing Writing Studies in the Textbooks of Teaching Turkish to Foreign

Abstract

Lesson books which are used for developing basic language skills at teaching foreign language head a list for the mostpart of the lesson materials. There are activities about listening, speaking, writing and grammar in the lesson books which are prepared for teaching Turkish as a foreign language. Beacuse of many problems about writing and low motivation of writing it is necessary to value that area. Especially by using different methods writing becomes more pleasurable; on the other hand it aims to develop student's skills. In that study it is determined how much

---

*Okt. Dr.;Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Rektörlük Türk Dili Bölümü

writing skills there are in lesson books which are prepared by two different presses and which methods are used in writing activities. For that purpose, it is demonstrated that document analysis is done, percentage distributions of activities which are about developing basic skills are indicated and which methods are used in activities about writing studies.

Key words: Teaching Turkish as a foreign language, writing skills, writing methods, textbooks.

Giriş

Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan materyallerin başında ders kitapları gelir. Ders kitaplarının nitelikli olması eğitim-öğretim sürecinin en önemli gereklerinden biridir. Dil öğretiminde değişik yaklaşımlardan hareketle ve değişik amaçlara yönelik kitaplar hazırlanmaktadır. Kitaplar, seviyelere uygun okuma metinleri, görseller ve etkinliklerden oluşmaktadır. Yabancılara Türkçe öğretimi ders araç-gereçlerinin kullanılmasında amaç, dört temel becerinin geliştirilmesi ve bunlara yönelik kazanımların elde edilmesidir.

Her ne kadar Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde uzun yıllara dayanan tecrübelerimiz olsa da günümüz itibarıyla bu alanda birçok sorunların olduğu görülmektedir. Karababa(2009:276),Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin gereksinimlerine, düzeylerine, çeşitliliğine uygun ders öğretim araç-gereçleri ve ders kitaplarının yeterli olmadığını belirtir. Ders kitaplarının yetersiz olması eğitim-öğretim ortamlarında öğrencilerin kazanması gerekli olduğu becerilerin elde edilememesini beraberinde getirecektir. Karababa (2009)' nın üzerinde durduğu noktalardan biri ders kitaplarının gereksinimlere cevap verememesi, ikincisi ise düzeylerine uygunluğu sorunudur.

Öğretim programlarının içerik ve süreç boyutları vardır. İçerik olarak öğrencilere "Ne öğretilim?" sorusu bizim konu ve üniteleri belirlememizi sağlar. Süreç olarak "Nasıl öğretilim, hangi yöntem ve teknikle öğretilim?" soruları ise ünite ya da konuda uygulanabilecek öğretim yöntem, teknik, araç ve gereçleri seçme ve kullanımını ön plana çıkarır (Çelik, 2006). Ders kitaplarında aranılacak ölçütlerden biri, nasıl öğretilileceği ya da nasıl öğrenileceğini açıklayan yöntem ve stratejileri veren bir yönergeye sahip olup olmaması, diğeri de öğretim yöntem ve stratejilerinin verilen muhteva ile uyuma durumudur(Küçükahmet 2004: 20). Dolayısıyla yabancılara Türkçe öğretmek amacıyla hazırlanan ders

kitaplarında yer alan yazma konuları ile uygulanan yöntemlerin uyuşması bir ders kitabında olması gereken bir niteliktir.

Avrupa Ortak Diller Başvuru metninde ders kitaplarını hazırlayanların kitaplarda yer alacak metinlerin, etkinliklerin, sözcüklerin ve dilbilgisel formların seçimi ve sıralanması konularında somut ve ayrıntılı kararlar almaları, kitapta sunulan öğretim malzemesinin öğrenci tarafından sınıf içi ve bireysel iş ve etkinliklerde kullanımı konusunda ayrıntılı açıklama ve komutlar vermeleri gerektiği belirtilir (MEB, 2012). Dolayısıyla derslerde işlenecek metinlerin ve yapılacak etkinliklere yönelik olarak yönergelerin açık olması gerekmektedir. Bu çalışmada ders kitaplarının yazma becerilerini geliştirmek amacıyla düzenlenmiş bölümler ve geliştirilmiş etkinlikler ele alınacaktır.

Yazma Eğitiminin Önemi

Yazma, insanların gündelik hayatlarında işlerini gidermekten, düşüncelerini toplumla paylaşmaya kadar kullanılan bir beceri alanıdır. Özdemir ve Binyazar (1977), yazmanın kişisel, uğraşsal ve toplumsal olarak üç zorunlulukta karşımıza çıktığını belirtir. İkinci bir dilde yazma da aynı şekilde insanlar için farklı ihtiyaçların gereği olarak kullanılmaktadır. Bu açıdan Hughey (1983) ikinci dilde yazmanın getirdiği faydaları dört maddede toplar:

- Yazma iletişimin önemli bir yoludur.
- Yazma eleştirel düşünme ve problem çözme içindir.
- Yazma kişinin kendini yenilemesidir.
- Yazma kişisel çevremizi kontrol etmede bize yardımcı olur.

İkinci dil öğretiminde yazma becerileri özellikle öğrenim gören üniversite öğrencileri için çok farklı anlamlar taşır. Bu öğrencilerin konuşma becerilerinden daha çok yazma becerilerinin akademik başarıları için önem taşıdığı görülmektedir. Tok (2012), akademik yazmanın öğrenciler için bir ihtiyaç olduğunu, öğrenci görüşleri, öğrenci yazılı kâğıtları, TÖMER okutmanları ve öğretim üyelerinden hareketle ortaya koymuştur. Hughey (1983), ikinci bir dili öğrenen öğrencilerin yazma yeterliliği gösterene kadar ikinci dillerinde tam okuryazarlığı asla elde edemeyeceklerine inandırılmaya ihtiyaçları olduklarını belirtir. Buradan hareketle Türkçenin öğretiminde yazma becerilerinin öğrenciler tarafından geliştirilmediği müddetçe Türkçenin öğretilmediğini düşünmek pek mümkün olamayacaktır.

Alan yazında yapılan birçok çalışma yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde yazma becerilerinin oldukça sorunlu bir alan olduğunu göstermektedir. Yapılan çalışmalar öğrencilerin en çok yazma becerilerinde sorun yaşadıklarını ortaya koymaktadır (Açık, 2008; Kara 2009; Köse 2010). Köse (2010)'nin çalışmasında öğrenciler, diğer beceri alanlarından farklı olarak yazma alanında %75 oranında "yapamam" ifadesini seçmişlerdir. Açık (2008)'in yaptığı araştırmada ise öğrencilerin yazma alanında yaşadıkları sorunun boyutu ortaya konmaya çalışılmıştır. Öğrenciler, ilk sırada % 58.95 ile "bazen", ikinci sırada % 26 ile "hiç", üçüncü sırada % 14 ile "sık sık" şeklinde cevap vermişlerdir. Dolayısıyla öğrencilerin yaklaşık olarak % 73'ü yazma becerileri alanında sorun yaşadığı ortaya çıkmıştır.

İkinci dil yazma çalışmalarında birçok yöntemden yararlanılmaktadır. Raimes (1983), ikinci dil yazma çalışmalarında resimlerden yararlanma, tablo, grafik ve şemalardan yararlanma, haritalardan yararlanma, kopyalama, bağdaşıklık çalışmaları, yazım ve noktalama çalışmaları, cümle düzenleme çalışmaları, özetleme, tamamlama(kelime, cümle ya da paragraf), yorumlama, tepki verme, beyin fırtınası,not tutma, kontrollü yazma, güdümlü yazma gibi yöntemleri açıklamaktadır.Bu yöntemlerden kopyalama, cümle düzenleme gibi çalışmaların temel seviyelerde; güdümlü yazma, metin tamamlama çalışmalarının ise daha ileri düzeylerde olabileceğine değinir. Yazım ve noktalamanın ise her seviyede ele alınması gerektiğini belirtir. Bu tarz tekniklerin kullanıldığı yazma çalışmalarından sonra metin düzeyinde yazma çalışmalarına geçilebilir. Metin düzeyindeki öğrenciler için yaratıcı yazma, duyulardan hareketle yazma gibi yazmayı eğlenceli hale getiren çalışmalar yapılabilir.

Yazma yöntemlerinden yararlanırken öğrencilerin seviyelerini dikkate alarak etkinliklerin oluşturulması oldukça önemlidir. Yazma alanı ikinci dilde öğrencilerin zorlandıkları bir alan olması nedeniyle ders kitaplarında seviyelerinin üzerinde bir yazma çalışması ile karşılaşmaları yazma alanına yönelik öğrencilerin gittikçe olumsuz tutumlar geliştirmelerine neden olabilmektedir. Söz gelimi yaratıcı yazma yöntemi ile alınan birçok konunun temel düzeylerde öğrencilerin zorlanabileceği etkinlikler olabilecektir. Öğrencilerin paragraf düzeyinde yazma eğitimi almadan metin tamamlama yöntemi kullanılarak verilecek bir hikâyeyi de oluşturmaları zor olacaktır. Bu nedenle yazma çalışmalarında ders kitaplarında öğrencilere uygulanan yazma etkinliklerinde hangi yöntemlerin ele alındığı önem taşımaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde yazma alanına yönelik olarak ders kitaplarının yeterliliğini ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır.

1. Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi için hazırlanmış ders kitaplarında yazma alanına ayrılan yer diğer beceri alanlarına göre nasıldır?
2. Ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinde hangi yazma yöntemleri kullanılmaktadır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi şeklinde desenlenmiştir. Doküman incelemesi araştırılan olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Eğitimle ilgili araştırmalarda müfredat programları, okul içi ve okul dışı yazışmalar, toplantı tutanakları, ders kitapları, öğrenci kayıtları, öğretmen ve öğrenci el kitapları, ders ve ünite planları vb. dokümanlar kullanılabilir (Yıldırım, Şimşek 2006: 187).

Çalışmamızda Türkçenin yabancılara öğretiminde kullanılan ders kitapları analiz edilecektir. Çalışmamızda Yabancılar için hazırlanmış olan Türkçe ders kitaplarında yazma alanına diğer becerilere oranla ne kadar yer verildiği ve yazma çalışmalarında kullanılan yöntemlerin belirlenerek niteliği ortaya konmaya çalışılmıştır.

İncelenen Kitaplar

Türkçenin yabancılara öğretimi konusunda hazırlanmış olan ders kitaplarından Yeni Hitit Yabancılar İçin Ders Kitabı 1(A1-A2 Düzeyi) ve Yeni Hitit Yabancılar İçin Ders Kitabı 2 (B1 Düzeyi) ile Lale Türkçe Ders Kitabı 1(A1 Düzeyi), Lale Türkçe Ders Kitabı 2 (A2 Düzeyi) ve Lale Türkçe Ders Kitabı 3(B1 Düzeyi) kitapları inceleme nesnesi olarak ele alınmıştır. Çalışmada ders kitaplarının adlarının kısaltılarak verilmesi ile çalışmanın yazımında ve anlaşılmasında kolaylık sağlayacağı düşünülmüştür. Bu nedenle ders kitapları Yeni Hitit 1-2 ve Lale 1-2-3 şeklinde kısaltılmıştır.

Araştırmanın Veri Toplama Aracı

Verilerin İncelenmesinde doküman inceleme tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın birinci alt amacı doğrultusunda “kapsanan alan” ve “yüzde dağılımı” teknikleri kullanılmıştır. Kapsanan alan, önceden belirlenmiş bazı kategorilere değişik ders kitaplarında ne kadar alan ayrıldığını ölçmek için kullanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 201). Bu çalışmada yazma becerilerine ne kadar alan ayrıldığı ortaya konulmuştur. Çalışmamızda, ders kitaplarının analizi amacıyla oluşturulan belirtke tablolarından hareketle yazma becerilerine yönelik olarak hazırlanan etkinlikler ile diğer beceri alanlarına yönelik olarak hazırlanan etkinliklerin frekansları belirlenmiştir. Yüzde dağılımları ise elde edilen verileri daha iyi yorumlamak için kullanılmıştır.

Araştırmanın ikinci alt problemine yönelik olarak ünite ve yazma konularına bağlı olarak kullanılan yöntemlerin gösterildiği bir form oluşturulmuştur. İncelenen her bir kitap için ayrı ayrı hazırlanan ve “*ünite, etkinlik, açıklama ve yöntem*” başlıkları altında ele alınan belirtke tablolarına yazma becerilerinde kullanılan yöntemler kodlanmıştır.

Çalışmada, araştırmacı farklı zaman dilimlerinde kodlamaları iki kere yaparak çalışmanın güvenilirliğini sağlamaya çalışmıştır.

Verilerin Analizi

Tek başına bir araştırmanın veri setini doküman analizinin oluşturacağı durumlarda araştırmanın amacına göre kapsamlı bir içerik analizine ihtiyaç vardır (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 197). Böyle bir amaç için dokümanların kullanılması durumunda dokümanların analizinde dört aşama yer alır: Analize konu olan veriden örneklem seçme, kategorilerin geliştirilmesi, analiz biriminin saptanması ve sayısallaştırma (Bailey,1982 akt: Yıldırım ve Şimşek, 2006: 197).

Bu çalışmada, Türkçenin yabancılara öğretiminde kullanılan bütün ders kitapları incelenemeyeceği için yaygın olarak kullanılan ders kitapları örneklem olarak alınmış, kavramsal çerçeveden yola çıkılarak kategoriler geliştirilmiştir. Çalışmanın iki alt amacı doğrultusunda birbirinden bağımsız kategoriler belirtke tablolarında gösterilmiştir. Çalışmada, yabancılara Türkçe öğretimi temel beceri alanları ana kategorileri oluşturmaktadır. Bu nedenle çalışmanın birinci alt amacı doğrultusunda ders kitaplarında yer alan okuma, dinleme, konuşma, yazma ve dilbilgisi alanlarına yönelik etkinliklerin dağılımı ele alınmıştır. Bu çerçevede ders kitaplarına konulan

temel beceri alanlarına yönelik etkinliklerin sayısal dağılımları tablolaştırılarak verilmiş ve yorumlanmıştır.

Çalışmanın ikinci alt amacı doğrultusunda ise ünitelerdeki yazma alanında ortaya konulan etkinlikler ve etkinliklerin hangi yazma yöntemlerinin kullanılarak gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. Bunu verilerin analiz edilmesinde ele alınan ders kitaplarında yer alan yöntemlerin dağılımlarını görmek amacıyla dört maddelik tablo oluşturularak verilerin sınıflandırılması ve sayısallaştırılması yapılmıştır. Böylece yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarında yazma çalışmalarında hangi yöntemlerin kullanıldığı tespit edilmiştir.

Bulgular ve Yorum

Ders Kitaplarında Yazma Alanına Verilen Öneme İlişkin Bulgular

Bu bölümde ders kitaplarında yer alan etkinliklerin sayısal verileri çıkarılmış, buradan hareketle temel beceri alanlarının yüzdelerle dağılımlarına ulaşılmıştır. İncelenen ders kitaplarında Lale yayınlarında yazma becerileri bölümü yazma başlığı altında ayrıca ele alınmıştır. Yeni Hitit yayınlarında ise ana başlık olmasa da yazma etkinlikleri “kalem” simgesi ile gösterilmiştir. Ayrıca yazma etkinliği olarak “yazalım” şeklinde ifade edilen bölümler de çalışmada değerlendirilmiştir. Ders kitaplarında yer alan etkinliklerin sayısal verileri Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Temel Beceri Alanlarındaki Etkinlik Sayıları

	Okuma	Dinleme	İzleme	Konuşma	Dilbilgisi	Yazma
Lale 1	68	45	59	50	44	46
Lale 2	72	48	63	49	19	46
Lale 3	75	60	64	67	24	74

Hitit 1	118	49	0	54	98	34
Hitit 2	91	42	0	41	76	32

Ders kitaplarına bakıldığında Lale yayınlarında ayrıca izleme alınının da yer aldığı görülmektedir. Bu nedenle tabloda izleme bölümüne de yer verilmiştir. Tabloda gösterilen etkinliklerin yüzdeleri dağılımlarını vererek (Tablo 2) temel beceri alanlarına yönelik yorumlar yapılmıştır.

Tablo 2. Temel Beceri Alanlarının Yüzdeleri Dağılımları

	Okuma(f)	Dinleme(f)	İzleme(f)	Konuşma(f)	Dilbilgisi(f)	Yazma(f)
Lale 1	21,7	14,4	18,9	16,0	14,1	14,7
Lale 2	24,2	16,1	21,2	16,4	6,3	15,4
Lale 3	20,6	16,4	17,6	18,4	6,6	20,3
Hitit1	33,4	13,8	0	15,3	27,7	9,6
Hitit2	32,2	14,9	0	14,5	26,9	11,3

Yüzdeleri dağılımlara bakıldığında yazma çalışmalarının Lale Türkçe ders kitaplarında diğer temel becerilerle dengeli bir şekilde dağıldığı görülmektedir. Lale Türkçe Ders kitaplarında öğrencilerin okuma, dinleme ve izleme becerilerini geliştirmeye yönelik çalışmalara ayrıca önem verildiği görülmektedir. Öğrencilerin konuşma ve yazma becerilerini daha iyi kullanabilmeleri için belirli bir kelime hazinesine ve belirli bir dilbilgisi yeterliliğine sahip olmaları gerekir. Bu sayede öğrencilerin sözlü ya da yazılı olarak iletişim kurabilirler. Dil öğrenimde asıl olan iletişimsel becerilerin sağlanmasıdır. Çünkü konuşma ya da yazma ile öğrencilere kazandırılmak istenen duyguların, düşüncelerin etkili iletişimidir. Yazılı metinlerin amacı da iletişim kurmaktır. İletişim amacı olmayan dilsel birlikler metin olarak kabul edilememektedir (Günay, 2007: 44). Gerek ders kitaplarında gerekse

bir ders sürecinde temel dil becerilerini kapsayan bir şekilde iletişimsel yetinin kazandırılmasına ve geliştirilmesine yönelik uygulamalara, değişik stratejilere ve etkinliklere yer verilmemesi ikinci dil öğretiminin asıl sorunudur(Aktaş 2004: 45).Dolayısıyla ders kitaplarında yer alan etkinliklerle yazılı iletişimin kurulması hedeflenmelidir.

Yeni Hitit yayınlarında ise Lale Türkçe ders kitaplarına göre daha az yazma etkinliklerine yer verildiği görülmektedir. Ders kitapları arasında yazma alanının bu kadar farklı olması yayınların dil becerilerine yaklaşımın farklı olduğu anlayışını ortaya çıkarmaktadır. Lale Yayınlarının kitap hakkında açıklamalar yaptığı bölümde dil becerilerine çoklu zekâ yaklaşımı ile ele aldıklarını ve her beceri alanına yönelik olarak çalışma yaptıklarını belirtmişlerdir. Nitekim dinleme beceri alanın yanına izleme becerileri koymaları ve oldukça kapsamlı olarak ele almaları bunun bir sonucudur. Yazma becerilerinin Yeni Hitit yayınlarında, diğer becerilere ayrılan etkinlik sayılarının oldukça altında kaldığı görülmektedir. Yapılan çalışmalara göre yazma alanının öğrencilerin en çok sorun yaşadığı alan olduğu düşünülürse, yazma beceri alanına yeteri kadar alan ayrılmaması önemli bir sorun ortaya çıkaracaktır. Nitekim TÖMER'lerdeki öğrencilerin bir yıl sonra üniversite öğrenim göreceği olmaları ve akademik olarak düşüncelerini açıklarken yazma becerilerini çok sık kullanacak olmaları sorunun boyutunu göstermektedir.

Yazma etkinliklerinin dağılımından ortaya çıkan diğer bir sonuç da ileri düzeylere gidildikçe yazma etkinliklerine ayrılan oranın artması olmuştur. Öğrencilerin temel düzeyde özellikle A1 seviyesinde yapabilecekleri yazma etkinlikleri çok sınırlıdır. Bu düzeylerde öğrencilerin öğrenilen dilbilgisi kalıplarını ve kelimelerin kullanımlarını sergilemelerine yönelik boşluk doldurma, cümle yapılarını öğrenme şeklinde yapılan kontrollü yazma çalışmaları yer almaktadır. Buradaki amacın okuma, dinleme, izleme ve dilbilgisi çalışmalarını pekiştirmek olduğu görülmektedir. İleri düzeylere geçildikçe yazma alanında diğer tekniklerin de kullanılabilmesi mümkün hale geldiğinden yazmaya yönelik etkinliklerin çoğalması beklenen bir sonuçtur. Ancak etkinlik sayılarının yani niceliğin nitelik bakımından desteklenmesi şarttır. Yazma becerileri uzun süre alabilen etkinlikler olması nedeniyle az sayıda ama nitelikli etkinliklerle yazma derslerinin işlenmesi de mümkündür. Bu nedenle çalışmanın ikinci alt problemi olarak yazma alanında yer verilen etkinliklerin içeriğine bakılması ve hangi tekniklerin kullanıldığını ortaya koymak önem arz etmektedir.

Ders Kitaplarında Yer Alan Etkinlikler ve Kullanılan Yöntemlerin Düzeylere Uygunluğuna İlişkin Bulgular

Bu bölümde çalışmada ele alınan ders kitaplarının içerikleri tablolaştırılarak hangi ünitelerde hangi yazma konuları verildiği açıklama yapılarak verilmiş, tablonun son kısmında ise yazma konusunda hangi yöntemlerin kullanıldığı gösterilmiştir. Böylece ders kitaplarında yazmaya ayrılan bölümler ortaya çıkarılmış ve yazma alanında tercih edilen ya da edilmeyen yöntemler ortaya konulmuştur. Tabloda bazı ünitelerin yazma alanında çok sayıda etkinlik olduğu halde kullanılan yöntem aynı olabilmektedir. Bu nedenle tekrardan kaçınılmış yöntem kısmında kullanılan farklı yöntemlerin adları verilmiştir.

Tablo 3. Lale Türkçe Ders Kitabı 1 (A1) Yazma Etkinlikleri

Ünite	Konu	Açıklama	Yöntemler
Selamlaşma Tanışma	1. Diyalog yazma 2.Tercüme yapma	1.Verilen etkinliklerde öğrencilerin diyalog oluşturmaları istenmektedir. 2.Türkçe verilen ifadelerini kendi dillerine çevirme.	1.Cümle tamamlama 2.Tercüme yapma
Okul	1.Soru oluşturma 2.Cevap yazma 3.Tercüme yapma	1. Sorulara cevap verir. 2.Cevaplara göre soru oluşturma. 3. Türkçe verilen ifadelerini kendi dillerine çevirme.	1. Cümle tamamlama 2. Tercüme yapma
Günler Dersler	1.Haftanın günleri 2.Ders programı 3.Kelime yazma 4.Sayılar 5. Tercüme yapma	1. Haftanın günlerini yazar. 2.Ders programı oluşturur. 3.Karışık harfleri düzelterek kelime yazar. 4.Rakamları yazıya	1. Kelime tamamlama 2. Tercüme yapma

		çevirir. 5. Türkçe verilen ifadeleri kendi dillerine çevirir.	
Ev	1. Diyalog yazma 2.Ev betimlemesi 3.Anlamli ve kurallı cümle yazma 4.Tercüme yapma	1. Ev kiralamada emlakçı ile diyalog kurar. 2.Evini tanıtan bir betimleme yapar. 3.Karışık verilen kelimelerden kurallı cümleler oluşturur. 4. Türkçe verilen ifadeleri kendi dillerine çevirir.	1.Cümle tamamlama 2.Kısa metin oluşturma 3.Kontrollü yazma 4. Tercüme yapma
Ülkeler	1. Kendini tanıtmaya 2. Ülkesini tanıtmaya 3.Kelime yazma 4. Diyalog yazma	1.Temel bilgileri kullanarak kendini tanıtır. 2.Temel bilgileri kullanarak kendini tanıtır. 3. Karışık harfleri düzelterek kelime yazar. 4. Türkçe verilen ifadeleri kendi dillerine çevirir.	1.Kısa metin oluşturma 2. Tercüme yapma
Akrabalar	1. Ailesini tanıtmaya 2. Yakın akrabaları tanıtmaya 3. Anlamli ve kurallı cümle yazma 4.Tercüme yapma	1.Ailesini tanıtan bir betimleme yapar. 2. Yakın akrabaların özelliklerini tablolara yazar. 2. Karışık verilen kelimelerden kurallı cümleler oluşturur. 3.Türkçe verilen ifadeleri kendi	1. Kısa metin oluşturma 2. Kelime tamamlama 3. Kontrollü yazma 4.Tercüme Yapma

		dillerine çevirir.	
Meslekler	1.Akrabaların mesleklerini yazar. 2. Resimlere uygun cümleler kurar. 3. Tercüme yapma	1.Verilen boşluklara akrabaların mesleklerini yazar. 2.Verilen mesleklere uygun işleri yazarlar. 3. Türkçe verilen ifadeleri kendi dillerine çevirir.	1. Kelime tamamlama 2.Cümle tamamlama 3.Tercüme yapma
Zaman	1.Saatleri yazar. 2.Bir gününü yazar. 3. Anlamlı ve kurallı bir cümle yazma 4. Tercüme yapma	1.Saatleri ifade eden cümleleri kurar. 2. Verilen saatlere uygun olarak gününü anlatır. 3.Saatlere uygun anlamlı ve kurallı cümleler kurar. 4. Türkçe verilen ifadeleri kendi dillerine çevirir.	1.Kontrollü yazma 2.Tercüme yapma
Meyveler Sebzeler	1.Diyalog yazma 2.Kısa metinler yazma. 3.Sebze ve meyve adlarını listeleme 4.Tercüme yapma.	1. Sevdiği meyveler üzerine diyalog yazarlar. 2.Pazarda yapılan alışverişi metin haline getirir. 3.Sebze ve meyve isimlerini listeler. 4. Türkçe verilen ifadeleri kendi dillerine çevirir.	1. Cümle tamamlama 2. Kısa metin oluşturma 3. Kelime tamamlama 4. Tercüme yapma
Yiyecekler İçecekler	1.Boşlukları doldurma 2.Diyalog yazma. 3. Anlamlı ve kurallı bir cümle yazma 4. Tercüme yapma	1. Sebze ve meyveleri miktar birimlerine göre yazar. 2.Market alışverişini diyalog halinde yazar. 3.Anlamlı ve kurallı	1. Kelime tamamlama 2.Cümle tamamlama 3. Kontrollü yazma 4. Tercüme yapma

		cümleler kurar. 4. Türkçe verilen ifadeleri kendi dillerine çevirir.	
Yemekler	1.Boşlukları doldurma 2.Yemek menüsü hazırlama	1. Resimden hareketle soruları cevaplar. 2.Yemek menüsündeki boşlukları doldurur.	1. Cümle tamamlama 2. Kelime tamamlama
Giyecekler	1.Boşlukları doldurma 2. Diyalog yazma 3.Anlamlı ve kurallı cümle yazma 4. Tercüme yapma	1.Mevsimplere uygun kıyafetleri yazar. 2. Kıyafetlerle ilgili diyalog yazar. 3. Anlamlı ve kurallı cümleler kurar. 4. Türkçe verilen ifadeleri kendi dillerine çevirir.	1. Kelime tamamlama 2.Cümle tamamlama 3.Kontrollü yazma 4.Tercüme yapma

A1 düzeyinde Lale 1’de yazma etkinliklerine yönelik sayıca çok etkinlik olduğu halde farklı nitelikte çalışmanın az olduğu görülmektedir. Ünite başında öğretilen kelimelere bağlı olarak öğrencilerden verilen şablona bağlı olarak boşluk doldurmaları istenmektedir. Bu boşluklar kelime ya da cümle tamamlama şeklinde yapılmaktadır. Bu çalışmaların amacı kelimelerin ve günlük konuşma diyaloglarının öğretimini pekiştirilmesini sağlamak olduğu söylenebilir.

Kontrollü yazma çalışmalarında ise Türkçenin söz dizimine bağlı olarak kurallı cümleleri anlamına uygun yazmaları istenir. Bu etkinlikler bir yandan üniteye verilen kelimelerin yerleşmesini sağlarken diğer yandan dilbilgisi bölümlerinde öğretilen kalıpların pekişmesini sağlamaktadır. Türkçenin cümle yapısının temel seviyede birçok yazma çalışmaları ile kazandırılmaya çalışılması olumlu bir uygulama olarak değerlendirilebilir. Çünkü öğrencilerin söz diziminde kendi dillerinin etkisinde kaldıkları yazılı anlatımlarında görülmektedir.

Lale 1'in yazma bölümlerinde yer alan tercüme yapma etkinliklerinin uygun olmadığı söylenebilir. Öğrencilerden Türkçesi verilen diyalog metinlerinin kendi dillerine çevirmeleri istenmektedir. Ancak birçok farklı dilden gelen öğrencilere tercüme çalışması yaptırmakla ne kazandırılmaya çalışıldığı anlaşılamamıştır. Nitekim okutmanların öğrencilerin çevirdikleri dile hâkim olamadıkları düşünülürse etkinliklerin değerlendirilmesi pek mümkün görünmemektedir.

Lale 1'de dikkat edilen ve üzerinde durulması gereken en önemli noktalardan biri çalışmaların birbirini destekler nitelikte götürülmesidir. Örnek vermek gerekirse 6. ünite "akrabalar" ünitesinde akraba adları öğretilirken 7. ünite akrabaların mesleklerini yazmalarının istendiği görülmektedir. Dilbilgisi çalışmalarında ve kelime çalışmalarından hareketle yazma çalışmalarının ele alınması yapılandırmacı yaklaşımdan hareketle önceki bilgilerin harekete geçirilmesini sağlamaktadır.

Tablo 4. Lale Türkçe Ders Kitabı 2 (A2) Yazma Etkinlikleri

Ünite	Konu	Açıklama	Yöntemler
Etkinlikler	1. Boşluk doldurma 2. Sıklık zarflarıyla ilgili cümleler kurma 3. Tercüme yapma 4. Kendini tanıtırma	1. Sıklık zarflarını kullanarak tablo doldurur. 2. Sıklık zarflarını kullanarak cümleler kurar. 3. Türkçe verilen ifadeleri kendi dillerine çevirir. 4. Yaptığı etkinliklerden bahsederek kendini tanıtır.	1. Kelime tamamlama 2. Cümle kurma 3. Tercüme yapma 4. Kısa metin oluşturma
Portreler Fiziki Özellikler	1. Fiziksel portre yazma	1. Resimlere bakarak fiziksel özellikleri açıklar.	1. Cümle kurma
İklim	1. Diyalog yazma 2. Cümleler kurma 3. Tercüme yapma	1. Resimlere bakarak diyalog yazar. 2. Verilen bilgileri kullanarak cümle kurar. 3. Türkçe verilen	1. Cümle tamamlama 2. Cümle kurma 3. Tercüme yapma

		ifadeleri kendi dillerine çevirir.	
Mekânlar	1.Yer yön belirten cümleler kurma 2. Yer yön tarif etme	1. Mekânların yerini belirtir. 2. Evinin ve çevresini anlatır.	1.Cümle kurma 2.Kısa metin oluşturma
Ulaşım	1.Diyalog kurma 2.Tercüme yapma	1. Ulaşım koşullarını açıklayan diyaloglar yazar. 2. Türkçe verilen ifadeleri kendi dillerine çevirir.	1.Cümle tamamlama 2. Tercüme yapma
Spor	1. Yaptığı sporlarla ilgili cümleler kurar. 2. Anlamlı ve kurallı cümle yazma 3.Tercüme yapma	1.Verilen tablodaki özelliklerden hareketle cümle kurar. 2. Anlamlı ve kurallı cümleler kurar. 3.Türkçe verilen ifadeleri kendi dillerine çevirir.	1. Cümle kurma 2.Tercüme Yapma
Hayvanlar	1.Karşılaştırma cümleleri kurar. 2. Sevdiği bir hayvanı tanıma 3. Tercüme yapma	1.Verilen resimlerden hareketle hayvanları karşılaştırır. 2.Sevdiği hayvanın özelliklerini tanıtan bir yazı yazar. 3. Türkçe verilen ifadeleri kendi dillerine çevirir.	1. Cümle kurma 2.Kısa metinler oluşturma 3.Tercüme yapma
Kişilik Özellikleri	1.Kişilik özelliklerini açıklar. 2. Anlamlı ve kurallı bir cümle yazma	1. Verilen özelliklerden hareketle kişilik özelliklerini yazar. 2. Anlamlı ve kurallı cümleler	1.Kısa metinler oluşturma 2. Cümle kurma 3.Tercüme yapma

	3. Tercüme yapma	kurar. 3. Türkçe verilen ifadeleri kendi dillerine çevirir.	
Özel Günler	1.Tebrik kartı yazma 2.Davetiye yazma 3.Taziye yazma 4.Tercüme yapma.	1. Gündelik hayatta kullanılan yazılı metinler oluşturur. 2. Türkçe verilen ifadeleri kendi dillerine çevirir.	1.Kısa metin oluşturma 2. Tercüme yapma
Müzik	1.Boşluk doldurma 2. Tercüme yapma	1.Sorulara bağlı olarak cevap verir. 2.Sorulara uygun cümlelerle cevap verir. 3. Türkçe verilen ifadeleri kendi dillerine çevirir.	1. Kelime tamamlama 2.Cümle tamamlama 3. Tercüme yapma
Problemler	1.Diyalog yazma 2. Birleşik cümle yazma 3.Tercüme yapma	1. Verilerden hareketle diyalog yazar. 2. Verilen bilgilerden hareketle birleşik cümle kurar. 3.Türkçe verilen ifadeleri kendi dillerine çevirir.	1. Kısa metin oluşturma 2. Cümle kurma 3.Tercüme yapma
Ülke Tanıtımı	1.Diyalog yazma 2.Boşluk doldurma 3.Kart yazma 4. Tercüme yapma	1.Ülke bilgisi veren diyalog yazar. 2. Ülkesinin özelliklerini yazar. 3. Arkadaşına gezdiği yerler hakkında bilgi kartı yazar. 4. Türkçe verilen ifadeleri kendi dillerine çevirir.	1. Kısa metin oluşturma 2. Kelime tamamlama 3.Tercüme yapma

Lale 2’de hemen hemen Lale 1’de kullanılan aynı yöntemlerle yazma becerilerinin geliştirilmeye çalışıldığı görülmektedir. Tercüme yapma etkinlikleri yine hemen her üniteye yer almıştır. Verilen etkinliklerde kelime tamamlama etkinlikleri yazma etkinliklerinden çok kelime çalışması olarak kabul edilebilir.

Lale 2’de Lale 1’den farklı olarak işlevsel metinlere yönelik kısa metin oluşturma etkinliklerine yer verildiği görülmektedir. İşlevsel metinler, akademik ve edebi metinlere göre basit metinlerdir. Öğrencilerin bu metinleri öğrenmesi temel seviyeler için daha uygundur. Nitekim Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programına bakıldığında A2 seviyesinde yazma becerilerinde öğrencilerin kişisel bir teşekkür mektubu yazabilmeleri beklenmektedir (MEB, 2012).

Tablo 5. Lale Türkçe Ders Kitabı 3 (B1) Yazma Etkinlikleri

Ünite	Konu	Açıklama	Yöntemler
Kültürel Etkinlikler	1. Diyalog yazma 2. Etkinliği anlatma 3.Boşluk doldurma 4. Cümle kurma	1.Katıldığı etkinliği anlatan diyalog kurar. 2. Gittikleri bir ülkeyi tanıtan yazı yazarlar. 3. Doldurdukları tabloya göre cümleler kurarlar. 4. Soru cümleleri kurarlar.	1.Kısa metin oluşturma 2.Cümle kurma
Fobiler	1.Kişilik özelliklerini açıklama 2. Kişi betimlemeleri yapma	1.Fobileri de anlatan kısa metinler yazar. 2.Verilen bilgilerden hareketle kısa metinler yazar.	1. Kısa metin oluşturma
Hastalıklar	1.Diyalog yazma 2.Cümleler kurma	1. Hasta ve doktorların ifadelerini yazarlar. 2. Hasta ve doktor diyalogu yazar. 3. Sorulara uygun cevaplar verir.	1. Yeniden yazma 2. Kısa metin oluşturma 3. Cümle kurma

Buluşlar	1.Diyalog yazma 2.Cümle kurma	1. Verilen bilgileri kullanarak diyalog yazar. 2. Sorulara uygun cevaplar verir.	1.Kısa metin oluşturma 2.Cümle kurma
Alışkanlıklar	1.Boşluk doldurma 2.Diyalog yazma 3.Neden-sonuç cümleleri kurma	1. Verilen bilgileri uygun boşluklara doldurur. 2. Verilen bilgileri kullanarak diyalog yazar. 3.Neden-sonuç cümleleri kurar.	1.Cümle tamamlama 2. Kısa metin oluşturma 3.Cümle kurma
Gelecekle İlgili Planlar	1.Boşluk doldurma. 2. Resim hareketle yazma 3.Neden-sonuç cümleleri kurma	1.Verilen bilgilerden hareketle soruları cevaplar. 2. Cevaplara uygun sorular yazar. 3.Resimlerden hareketle cümleler kurar. 4. Gerçekleştirilemeyen planların nedenlerini açıklayan cümleler kurar.	1. Cümle kurma
İlanlar	1.Form doldurma 2. Boşluk doldurma 3. İlan metni yazma	1.Verilen forma kişisel bilgileri yazması istenmektedir. 2.Ürün özelliklerinden hareketle soruları cevaplar. 3.Resimlerdeki nesnelere yönelik ilan metni hazırlar.	1. Kelime tamamlama 2.Cümle kurma
Medya	1.Boşluk doldurma 2. Diyalog yazma 3. Anamlı ve	1. Verilen soruları cevaplar. 2. Cevaplara uygun sorular yazar. 3.Verilen bilgileri	1. Cümle kurma 2.Kısa metin yazma 3.Cümle

		kurallı bir cümle yazma 4.Boşluk doldurma	kullanarak diyalog yazar. 4.Anlamli ve kurallı cümleler kurar. 5.Verilen bilgileri uygun başlıkların altına yazar.	tamamlama
Dün Yarın	Bugün	1.Boşluk doldurma 2. Anlamli ve kurallı bir cümle yazma 3.Yaratıcı yazma 4.Tercüme yapma	1.Verilen soruları cevaplar. 2. Cevaplara uygun sorular yazar. 3. Anlamli ve kurallı cümleler kurar. 4.Teknolojinin olumlu ve olumsuz yanlarını listeler. 5.Gelecekte eşyaların nasıl olacağını tasarlar. 6.Türkçe verilen ifadeleri kendi dillerine çevirir.	1.Cümle kurma 2.Yaratıcı yazma 3. Tercüme yapma
Biyografi		1.Boşluk doldurma 2. Anlamli ve kurallı bir cümle yazma 3.Metin tamamlama	1.Verilen soruları cevaplar. 2. Cevaplara uygun sorular yazar. 3. Anlamli ve kurallı cümleler kurar. 4.Metindeki boşlukları tamamlar. 5.Verilen bilgilerden hareketle soruları cevaplar.	1. Cümle kurma 2.Kelime tamamlama
Farklı Kültürler		1.Boşluk doldurma 2. Anlamli ve kurallı bir cümle yazma 3.Kısa metin yazma	1.Verilen soruları cevaplar. 2. Anlamli ve kurallı cümleler kurar. 3. Ülkesini tanıtan kısa bir metin yazar. 4.Verilen bilgilerden	1. Cümle kurma 2.Kısa metin oluşturma

		hareketle soru hazırlar ve cevaplar.	
Tatil	1.Form doldurma 2.Listeleme 3.Soru yazma	1.Formdaki bilgileri kullanarak soruları cevaplar. 2.Kendi bilgilerini forma yazar. 3. Verilen cevaplara sorular yazar.	1. Kelime tamamlama 2. Cümle kurma

Lale 3'te verilen bazı etkinliklerin yazma alanında olmasının bir anlamı görülememiştir. Sorulara cevap verme ve verilen cevaplara sorular hazırlama çok sık tekrar eden bir yazma etkinliği olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmalar cümle seviyesinde olumlu olsa da sürekli aynı etkinliğin tekrar etmesi uygun değildir. Nitekim bu etkinliklerin dilbilgisi etkinliği olarak da yaptırılabilmesi mümkündür. Tercüme yapma etkinliği sadece bir etkinlikte görülmektedir. Diğer düzeylerde de bu etkinliğin gereksiz olduğu belirtilmiştir.

Bu düzeyde karşımıza çıkan farklı bir etkinlik olarak yaratıcı yazma çalışması seviyeye uygun olarak kullanılmıştır. Öğrencilerden gelecekle ilgili tasarımlarını yazmaları istenmektedir. Yazma becerileri ile hayal gücünün çalıştırılması yazma çalışmalarının hedeflerindedir. Bu düzeyde kısa metin yazma ile ilgili kendi ülkesini tanıtmaya etkinliği, öğrencilerin cümle düzeyinden paragraf düzeyine geçmeye başladığını göstermektedir. Buraya kadar kısa diyalog cümleleri kurmaları istenen öğrencilerden kısa metinler yazmaları istenmiştir.

Tablo 6. Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı Temel Düzey (A1-A2) Yazma Etkinlikleri

Ünite	Konu	Açıklama	Yöntem
Merhaba	1.Bir diyalog yazalım. 2. Kendimizi tanıtalım. 3.Sınıfta Neler Var?	1. Tanışma diyalogu yazarlar. 2. Temel bilgilerle kendilerini tanıtırılar. 3. Sınıfta yer alan varlıkları yazarlar.	1.Kısa metin oluşturma 2.Kelime tamamlama
Günlük Hayat	1.Bir Meslek Seçelim 2.Dolduralım, Ne	1.Seçtiği mesleğin özelliklerini yazarak anlatır.	1. Kısa metin oluşturma 2. Kelime

	zaman	2. Ne yaptıklarını anlatırlar.	tamamlama
Yakın Çevremiz	1.Tanıtalım	1. Yaşadıkları şehri tanıtan bir yazı yazarlar.	1.Kısa metin oluşturma
Zaman Geçiyor	1.Tanıtalım	1. Bir kişiyi özellikleri ile tanıtan bir yazı yazarlar.	1.Kısa Metin oluşturma
Afiyet Olsun	1.Bir Yemek Tarif Edelim 2.Yazalım 3. Kendimizi Tarif Edelim	1.Önce malzemeleri yazarlar sonra yemeği tarif ederler. 2. Favori tatlılarını yazar ve menüden hareketle sipariş listesi hazırlarlar. 3. Verilen sıfatlardan hareketle kişisel portre yazarlar.	1.Kısa Metin Oluşturma 2.Listeleme 3. Bir cümlelik betimleme
Bürokrasi Her Yerde	1.Anlatalım 2.Bir Öykü Oluşturalım	1.Resmi dairelere şikâyet ya da isteklerini yazarlar. 2.Hikâye unsurlarından seçerek yazarlar.	1.Kısa metin oluşturma 2.Kavram havuzundan seçerek yazma
Gelecek de Bir Gün Gelecek	-----	-----	-----
Rivayet Odur Ki...	1.Bir Masal Oluşturalım 2.Aktaralım 3.Yeniden Yazalım, Anlatalım 4.Bir Tane De Biz Ekleyelim 5.Biz De Tahmin Edelim	1.Verilen masal unsurlarını kullanarak masal yazarlar. 2.Verilen metni zaman değiştirerek yazar. 3.Metnin bir kısmını yeniden yazarlar. 4.Örnek metinden hareketle metin oluştururlar. 5.Verilen unsurlara uygun metin yazar.	1.Kavram havuzundan seçerek yazma 2.Yeniden yazma 3.Yeniden yazma 4.Güdümlü yazma 5.Kavram havuzundan seçerek yazma

Farklı Dünyalar	1.Anlatım 2.Yazalım	1.Ülkelerindeki yeni yıl kutlamalarını yazarlar. 2.Tarzına uygun moda yıllarını ve nedenlerini yazarlar.	1.Kısa metin oluşturma 2.Cümle kurma
Medya	1.Çözüm Önerelim, Sorunu Bulalım 2.Yazalım 3.Yeniden Yazalım	1.Verilen durumlara uygun açıklamalar yazarlar. 2.Girişi verilen metni tamamlar. 3.Verilen cümleleri dolaylı anlatımla yeniden yazar.	1.Boşluk doldurma 2.Metin tamamlama 3.Yeniden yazma
Sağlıklı Bir Yaşam	1.Bir Reklam Yazalım	1.Bir reklam metni yazarlar.	1.Yaratıcı yazma
Yolculuk	1.Yorumlayalım 2.Yazalım 3.Yeniden Yazalım	1.Verilen bakış açısına uygun yazar. 2.Metindeki boşlukları doldurarak metni tamamlar. 3. İki cümleyi bağlaçlar kullanarak yeniden yazar.	1.Güdümlü yazma 2.Metin tamamlama 3.Kontrollü yazma

Temel seviye yazma etkinlikleri tabloda görüldüğü gibi sadece bir üniteye yer almamıştır. Yazma etkinliklerinin nitelikli olması durumunda sayısının az olması sorun teşkil etmeyecektir. Ancak bir üniteye hiçbir yazma etkinliğine yer verilmemesi uygun değildir. 34 etkinliğe yer verilen kitapta, öğrenciler henüz başlangıç seviyesi olduğu için her türlü etkinlik aynı zamanda temel yazma etkinliğidir. Öğrencilerin bir kelimelik boşluk doldurmaları da Türkçe kelimelerin yazımını kavraması açısından önemlidir. Bununla birlikte kitapta dilbilgisi konularını destekleyecek mahiyette yazma etkinlikleri verilerek öğrencilerin önce cümle ardından da bir paragraflık metinler oluşturması istenmiştir. Ancak etkinlikler içinde öğrencilerden öykü ve masal yazmaları istenmiştir. Bu etkinlikler, dilbilgisinde zamanları öğretmek amacıyla kullanılmaya çalışılmıştır. Henüz bu seviyedeki öğrencilerin bu metinleri yazabilmesi mümkün değildir.

Burada amaç, dilbilgisi konularının öğretiminde bu türlerin özelliklerinden yararlanmak olmuştur.

Tablo 7. Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı Orta Düzey (B1) Yazma Etkinlikleri

Ünite	Konu	Açıklama	Yöntem
İş Dünyası	1.Yorumlayalı m 2.Özetleyelim	1. Yazarın son paragrafta anlatmak istediklerini yazarlar. 2.Metni özetleyerek yazmaları istenir.	1.Eleştirel Yazma 2. Özet çıkararak yazma
Şimdi Spor Zamanı	1.Özelliklerini anlatalım 2.Bir Maçı Anlatalım	1.Ülkelerindeki en popüler sporun özelliklerini yazarlar. 2.Verilen unsurlara uygun olarak maçın anlatımını yazarlar.	1.Kontrollü Yazma 2.Kontrollü Yazma
Hayaller Gerçek Olsa	1.İsteklerimizi Sıralayalım 2. Listeyi Uzatalım 3.Sürdürelim 4.Bir Hayal Kuralım	1.Bugünü nasıl geçirmek istediklerini yazarlar. 2.Hayallere ulaşmak için nasıl olunması gerektiğini yazarlar. 3. Metnin sonunu tamamlarlar. 4. Verilen unsurlardan hareketle hayallerini yazarlar.	1. Kontrollü Yazma 2.Kavram Havuzundan Seçerek Yazma 3.Metin Tamamlama 4.Güdümlü Yazma
Bu Yıl Moda Ne?	1.Marka Merakımızı Anlatalım 2.Açıklayalım	1. Başlangıcı verilen cümleleri tamamlarlar. 2. Verilen atasözlerin açıklamalarını yazarlar.	1. Cümle tamamlama 2.Kontrollü yazma
Eğitim Şart	1.Lise Hayatımızı Anlatalım 2.Tamamlayalı m, Sürdürelim	1.Verilen unsurlara uygun olarak lise yıllarını yazarlar. 2.Metinde verilen boşlukları ve metnin son kısmını tamamlar.	1.Güdümlü Yazma 2.Metin Tamamlama 3.Güdümlü

	3.Kişisel Gelişim Planlarımızı Yazalım 4.Seçelim, Açıklayalım	3. Verilen unsurlara uygun olarak kişisel gelişim planlarını yazarlar.	Yazma
Estetik ve Yaratıcılık	1.Oyunu Anlatalım	1.Afişi verilen bir filmin özelliklerini yazarlar.	1.Boşluk Doldurma
İcatlar Mucitler	1.Buluşumuzu Anlatalım	1. İsteddiği bir icadı yazarlar.	1.Yaratıcı Yazma
Tabiat Ana	1.Fikrimizi Savunalım 2. Sürdürelim 3.Sorunlara Çözüm Bulalım	1.Verilen düşüncelerden hareketle kendi fikrini yazar. 2. Metni verilen kelimeleri kullanarak tamamlar. 3.Verilen unsurları kullanarak yazarlar.	1.Eleştirel Yazma 2.Metin Tamamlama 3.Güdümlü Yazma
Sinema Dünyası	1.İşaretleyelim, Anlatalım 2.Bir Film Eleştirisi Yazalım 3.Bir Senaryo Yazalım	1.Sorulara verdiği cevaplara göre yazarlar. 2.Verilen unsurlardan hareketle yazarlar. 3.Verilen unsurlardan hareketle senaryo yazarlar.	1.Güdümlü Yazma 2.Eleştirel Yazma 3.Yaratıcı Yazma
İster İnan İster İnanma	1.Seçelim, Sürdürelim 2. Yeniden Yazalım 3. Sürdürelim	1.Verilen unsurlardan birini seçerek yazarlar. 2. Verilen ifadeleri farklı cümle kalıpları ile yazar. 3.Verilen metni tamamlar.	1.Kavram Havuzundan Seçerek Yazma 2.Kontrollü Yazma 3. Metin Tamamlama
Bugün Bayram	1.Bayramlarımızı Anlatalım 2.Sıralayalım 3.Açıklayalım 4.Tamamlayalım	1.Verilen unsurlardan hareketle bayramları yazarlar. 2.Verilen unsurların açıklamalarını sırayla yazarlar. 3. Özel günlerin kendi ülkelerinde nasıl kutlandığını yazarlar.	1.Güdümlü Yazma 2.Boşluk Doldurma 3.Güdümlü Yazma 4.Metin

		4.Hayalindeki doğum gününü yazarlar.	Tamamlama
İnsana Dair	1.Atasözünü Açıklayalım	1. Verilen bir atasözünün açıklamasını yazarlar.	1. Eleştirel Yazma

32 yazma çalışmasına yer verilen B1 düzeyindeki yazma etkinliklerinde yazma yöntemlerinin daha belirgin olarak uygulanmaya başlandığı görülür. “Marka merakımızı anlatalım” etkinliği sadece cümle tamamlama etkinliği şeklinde kalmıştır. Öğrencilerin yazması için gerekli alan bırakılmamıştır. “Seçelim, Açıklayalım” adlı etkinlik cümle düzeyinde bir etkinliktir. İlk bakışta sıradan boşluk doldurma etkinliğinden bir farkı yoktur. Ancak, bu etkinlik, birleşik yapı cümlelerin yazımını kazandırmak amacıyla düzenlenmiştir. Paragraf düzeyinde metinlerin yazılabilmesi için bu tarz çalışmaların yapılması gerekmektedir.

“Oyunu Anlatalım” etkinliğinin yazma etkinliği olarak alınması gereksizdir. Çünkü afişteki bilgileri öğrencilerin cümle kurmadan yazmaları mümkündür. Özellikle yazma becerisinin gelişiminde özel bir önemi yoktur. Sıradan bir etkinlik olarak yer almıştır.

Yukarıda hazırlanan tabloda yöntem kısmında öne çıkan yazma yöntemi belirtilmiştir. Kitabın hazırlanmasında, metinlerin yer alması ve etkinliklerin hazırlanması tematik olarak yer almıştır. Bundan dolayı yazmada kullanılan yöntem çoğu zaman güdümlü yazma olmuştur. Örnek vermek gerekirse 10. Ünite de mitoloji konusu etrafında metinler verilmiştir. Yazma alanı ile ilgili olarak verilen etkinlikte, sekiz kahramandan birinin seçilmesi “kavram havuzundan seçme” olarak görülebileceği gibi öğrencilerin o konuda tema boyunca okumaları neticesinde aynı zamanda güdümlü yazma olarak da kabul edilebilir.

Lale yayınları ders kitaplarında etkinlik sayısı Yeni Hitit yayınlarına göre daha fazla yer almıştır. Ancak yazma yöntemlerinin farklılığı noktasında Yeni Hitit yayınlarının daha nitelikli olduğu görülmektedir. Yazma becerisi öğrencilerin zorlandığı bir çalışma alanı olduğu için bu etkinliklerin tekdüzelikten kurtulması ve eğlenceli hale getirilmesi gerekmektedir. Ancak bunu yaparken düzeylere uygunluk en önemli sorundur. Öğrencilerin düzeyine uymayan bir etkinliğin zevkli olabilmesi mümkün değildir. Yaratıcı yazma yöntemi ile ortaya konan çalışmaların seviyelere uygun olduğu görülmüştür.

Ders kitaplarında özellikle öğretmenlerin “yazma” temel becerilerini geliştirecek etkinlikleri nitelikli bir şekilde uygulaması gerekmektedir. Bu etkinlikler metni anlamak için sorulan sorulara cevap verirken yazmak anlamına gelmemektedir. Yazma etkinlikleri, üzerinde bir yöntemin uygulandığı, öğrencilerin motive edildiği ve geri bildirimlerin verildiği etkinlikler olarak ele alınmalıdır.

Tartışma ve Sonuçlar

Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Sonuçlar

Araştırmada yer verilen “Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi için hazırlanmış ders kitaplarında yazma alanına ayrılan yer diğer beceri alanlarına göre nasıldır?” sorusuna ilişkin olarak şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Lale Türkçe ders kitaplarında yazma becerilerinin diğer becerilere göre dağılımının dengeli olduğu görülmüştür. Lale yayınlarında, yazma becerileri her üniteye düzenli bir şekilde yer almıştır. Yeni Hitit Türkçe ders kitaplarında ise yazma etkinliklerine diğer beceri alanlarına göre daha az yer ayrıldığı görülmüştür. Yeni Hitit Türkçe ders kitaplarında bazı ünitelerde yazma etkinliklerine yer verilmediği ya da çok az yer verildiği görülmüştür.

Ayrıca her iki yayına ait ders kitaplarının yazma becerileri alanlarına bakıldığında ileri düzeylere geçildikçe ayrılan oranların arttığı görülmüştür.

Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Sonuçlar

Araştırmada ortaya konan “Ders kitaplarında yer alan etkinliklerde hangi yazma yöntemleri kullanılmaktadır?” sorusuna ilişkin olarak şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Lale yayınlarına ait ders kitaplarında yazma etkinliklerinin nicel olarak çok olduğu görülse de yazma yöntemlerinin çeşitliliği açısından zayıf kaldığı görülmüştür. Lale yayınlarında yer alan bazı etkinliklerinin gereksiz olduğu görülmüştür.

Lale yayınlarında diğer beceri alanlarında ortaya konulabilecek birçok etkinliğin yazma etkinliği altında verilmesi uygun bulunmamıştır. Yazma becerileri temel ve orta düzeyde birkaç etkinlik dışında cümle düzeyinin dışına çıkamamıştır.

Yeni Hitit yayınlarında farklı yöntemlerin kullanıldığı görülmektedir. Güdümlü yazma, kontrollü yazma, yaratıcı yazma, metin

tamamlama, eleştirel yazma, kavram havuzundan seçerek yazma, özet çıkararak yazma gibi birçok yöntemden yararlanıldığı görülmüştür.

Sonuçlardan hareketle ders kitaplarında yer alan yazma bölümlerinin yeniden ele alınması gerekliliği görülmektedir. İkinci dilde yazma becerilerinin geliştirilmesi, tekrar eden, sıradan ve boşluk doldurma şeklindeki etkinliklerin ele alınması ile mümkün olmayacaktır. Hughey (1983)'in ifade ettiği gibi ikinci dilde yazma becerilerini elde edemeyen öğrenciler ikinci dilde okuryazarlığı asla elde edemeyeceklerdir. Bu bağlamda yazma derslerini şekillendiren ders kitaplarındaki yazma bölümlerinin daha nitelikli olarak ele alınması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Aktaş (2004: 45), ders kitaplarında temel dil becerilerini kapsayan bir şekilde iletişimsel yetinin kazandırılmasına ve geliştirilmesine yönelik uygulamalara, değişik stratejilere ve etkinliklere yer verilmemesi ikinci dil öğretiminin asıl sorunu olarak kabul etmektedir. Alan yazında yer alan yaklaşım, strateji ve yöntemlerin yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarına yansması ve uygulamalarının değerlendirilmesi gerekir. Çalışmada ele alınan ders kitaplarının yaklaşımlar ve yöntemler konusunda yetersiz kaldığı dolayısıyla ikinci dil öğretiminde becerilerin geliştirilmesinde sorunlar yaşandığı görülmektedir.

Alan yazında birçok yazma yöntemi yer almaktadır. Kavramsal çerçevede ifade edildiği üzere Raimes (1983), ikinci dil öğretimi yazma çalışmalarında resimlerden yararlanma, tablo, grafik ve şemalardan yararlanma, haritalardan yararlanma, kopyalama, bağdaşıklık çalışmaları, yazım ve noktalama çalışmaları, cümle düzenleme çalışmaları, özetleme, tamamlama (kelime, cümle ya da paragraf), yorumlama, tepki verme, beyin fırtınası, not tutma, kontrollü yazma, güdümlü yazma gibi yöntemlerini ve özelliklerini açıklar. Özellikle bazı yazma yöntemlerinin hangi seviyelerde daha çok tercih edilerek kullanıldığını da açıklamaktadır. Örnek vermek gerekirse kopyalama, cümle düzenleme gibi çalışmaların temel seviyelerde; güdümlü yazma, metin tamamlama çalışmalarının ise daha ileri düzeylerde olabileceğine değinir. Yaratıcı yazma çalışmalarının öğrencilerin hayal güçlerini ortaya koymasından ileri düzeylerde daha çok ele alınması gerekmektedir. Ancak bu çalışmada temel seviyelerde de düzeye uygun bir şekilde basit yaratıcı yazma çalışmalarına yer verildiği görülmüştür. Buradan hareketle farklı yöntemlerin farklı düzeylerde uygulanabileceği ortaya çıkmaktadır. Burada üzerinde durulması gereken nokta yöntemle ilgili olarak ele alınan etkinliğin içerik olarak düzeylere uygun olmasıdır.

Yazma çalışmalarında ders kitaplarında temel düzeyde işlevsel yazma çalışmalarına yer verilmesi yerinde olmuştur. Çünkü işlevsel yazma türlerinin belirli formlarının olması kolaylıkla öğrenilebilir olmasını sağlamaktadır. Avrupa Ortak Diller Çerçeve Programı'nın yazma düzeyleri ile ilgili yeterliklere baktığımızda mektup ve kart yazma şeklinde işlevsel metinleri temel düzeylerdeki öğrencilerin yeterlikleri arasında vurgulanmaktadır (MEB, 2012).

Yazma çalışmalarında yer verilmeyen etkinliklerden birisi yazım ve noktalama işaretleri konusudur. Yazı dilinde uyulması gerekli olan bu kuralların belirli aralıklarla öğrencilerin karşısına çıkarılması gerekmektedir. Özellikle akademik amaçlarla gelen öğrenciler için yazım ve noktalama kuralları ayrıca önem taşımaktadır. Harmer (2006: 256), farklı toplumların yazım ve noktalamada farklı kurallara uyduklarını ve çoğu zaman bunların öğrenenler tarafından hedef dile aktarılamadığını belirtir. Bu nedenle öğrencilerin geldikleri yazı kültürlerinden farklı olarak Türkçe yazı dilinde bu kuralların öğretiminin yapılması gerekmektedir. Temel ve orta düzeyde ele alınan etkinliklerde bu tarz etkinliklerin yer almaması önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Raimes (1983), yazım ve noktalamanın her seviyede ele alınması gerektiğini belirtmektedir.

Bir diğer sorun yazma etkinliklerinde paragraf yazma çalışmalarına rastlanılmamasıdır. Öğrencilerden istenen kısa metinler çoğu zaman paragraf düzeyinde ele alınmaktadır. Ancak öğrencilere bir paragrafın nasıl yazılacağına dair ele alınan kitaplarda bir öğretim söz konusu olmamıştır. Oysa İngilizcenin yabancı dil olarak öğretiminin ele alındığı kaynakların yazma çalışmalarında paragraf öğretimine yer verilmektedir (bakınız: Fellag, 2010; Ruetten, 1997).

Yazma çalışmalarında ne yazılacağından çok nasıl yazacağı üzerinde durulması gerekmektedir (Çakır, 2010). Ele alınan ders kitaplarında üniteye işlenen konuya paralel bir konunun verilerek öğrencilerden yazmalarını beklemek yeterli değildir. Bu şekilde yapılan bir çalışmada öğrenci, o konu ile ilgili belirli bir oranda kelime hazinesini genişlettiğinden yazma sürecinde daha kolay cümleler kuracaktır. Ancak öğrencilerin bu kelimeleri, terimleri ya da söz gruplarını birbirleri ile nasıl uyumlu bir şekilde kullanacağı ve nasıl tutarlı bir paragraf ya da metinler oluşturacağı konusunda yetersiz kaldıklarını söylemek mümkündür.

Öğrencilerin yazma konularını nasıl ele alacaklarına ilişkin olarak yazmayı bir süreç olarak ele almak ve bu süreçleri işletmek gerektiği söylenebilir. İngilizcenin yabancı dil olarak öğretiminde yazma

çalışmalarının birçok kaynakta süreç temelli ele alındığı görülmektedir (Folse ve Pugh, 2010; Boardman ve Frydenberg, 2008). Öğrencilerin yazmanın basamaklarını işletmeleri daha nitelikli cümle, paragraf ve metinlerin elde edilmesini sağlayabilecektir. Ele alınan ders kitaplarının yazma bölümleri bu açıdan yeniden gözden geçirilmelidir.

Öneriler

Ders kitaplarında tespit edilen sorunlardan ve İngilizcenin yabancı dil olarak öğretimindeki yazma alanındaki mevcut uygulamalardan hareketle şunlar önerilebilir:

- Yazma çalışmalarındaki bir etkinlik gerek yazmanın doğası gerekse içeriği nedeniyle uzun süre alabilmektedir. Bu nedenle yazma çalışmalarında etkinlik sayılarından ziyade içeriğin nitelikli olması gerekmektedir.
- Yabancı dil öğretiminde yazma becerisinin geliştirilmesi dil öğretimini temelden etkilediği için her üniteye yazma çalışmalarına yer verilmesi gerekmektedir.
- Öğrenciler, yazma becerilerinde diğer temel becerilere göre zorlandığı için yazma çalışmalarında farklı yöntemler kullanılarak sıradanlık kırılmalı ve çalışmalara nitelik kazandırılmalıdır.
- Yazma etkinliklerinde kullanılan farklı yöntemlerin seviyelere uygun olarak ele alınması gerekmektedir.
- Yazma çalışmalarında öğrencilere metin yazdırmadan önce paragraf düzeyinde yazma çalışmaları yaptırılmalıdır.
- Yazma etkinliklerinde yazma süreçleri ele alınmalı, yazma öncesi, planlama, gözden geçirme vb. basamaklar etkinlikler haline getirilmelidir.

Kaynakça

- Açık F. (2008). *Türkiye’de yabancılara Türkçe öğretilirken karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri*. Doğu Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü “Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu”.
- Aktaş, T. (2004-12). Yabancı dil öğretiminde iletişimsel yeti. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , 19-28.

- Boardman A. C. ve Frydenberg J. (2008). *Writing to communicate paragraphs and essays 2*. Pearson: Longman
- Çakır, İ. (2010). Yazma Becersinin Kazanılması Yabancı DİL Öğretiminde Neden Zordur? *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı: 28* , 165-176.
- Çelik, F. (2006). Türk Eğitim Sisteminde Hedefler ve Hedef Belirlemede Yeni Yönelimler. *Burdur Eğitim Bilimleri Dergisi* , 1-15.
- Fellag, L. R. (2010). *From reading to writing*. Pearson: Longman.
- Folse, K. S., & Pugh, T. (2010). *Great writing 5: greater essays*. Boston: Heinle Cengage Learning.
- Günay, D. (2007). *Metin bilgisi*. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Harmer, J. (2006). *The practice of English language teaching*. Longman.
- Hughey, J. B. (1983). *Teaching ESL composition principles and techniques*. Cambridge: Newbury House Publishers.
- Kara M. (2010). Gazi Üniversitesi TÖMER öğrencilerinin Türkçe öğrenirken karşılaştıkları sorunlar ve bunların çözümüne yönelik öneriler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Yaz 2010, 8 (3), 661-696.
- Karababa, Z. C. (2009). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi ve karşılaşılan sorunlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi* , 265-277.
- Köse, D. (2004). Yabancı dil öğretiminde ortak ölçütler ve TÖMER. *Dil Dergisi* , 24-34.
- Küçükahmet, L. (2004). *Konu alanı ders kitabı inceleme kılavuzu*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- MEB. (2012). *Diller için Avrupa ortak başvuru metni öğrenme - öğretme - değerlendirme* 11.09.2012 tarihinde http://abdigm.meb.gov.tr/eski_site/uaorgutler/AK/cefr_Turkce.pdf adresinden alındı.
- Özdemir E. & Binyazar A. (1977). *Yazmak sanatı: kompozisyon*. İstanbul: Varlık Yayınları.
- Raimes, A. (1983). *Techniques in teaching writing*. New York: Oxford University Press.
- Ruetten, M. K. (1997). *Developing composition skills*. Boston: Heinle & Heinle Publishers.

Tok M. (2012). *"Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Akademik Yazma Becerilerinin Geliştirilmesine Yönelik Uygulamalı Bir Çalışma"*.
Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri
Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Yıldırım, A., & ŞimşekH. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*.
Ankara: Seçkin Yayınevi.